

ประเพณีกระเจาด ตำบลบางจาน

ประวัติความเป็นมา

ประเพณีถวายกระเจาด ถือเป็นประเพณีอันสำคัญของชาวตำบลบางจาน ที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลาหลายร้อยปี “งานกระเจาด” เป็นประเพณีเก่าแก่ของชาวบ้านตำบลบางจาน การทำบุญครั้งนี้เพื่อร่วมรำลึกถึงอดีตอันขมขื่นของชาวบ้านในชุมชนเมื่อครั้งเสียเพชรบุรีแก่พระยาละแวกตามพงศาวดารกล่าวไว้ว่าละแวกแม่ทัพเขมรได้ยกกองทัพมาตีกรุงศรีอยุธยาหลายครั้งแต่ก็ไม่สำเร็จ ครั้งหนึ่งกองทัพเรือพระยาละแวกได้ยกพลขึ้นบก ชายฝั่งทะเลทิศตะวันออกเฉียงของเมืองเพชรบุรี เดินทัพเลียบบฝั่งคลองบางจานเข้ามาตีเมืองเพชรบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๑๑๕ ข่ายยกพลขึ้นบกของพระยาละแวก ได้แพร่สะพัดมาถึงหมู่บ้านบางจานชาวบ้านบางจานขณะนั้นมีประชากร ประมาณ ๖๐-๗๐ ครอบครัว ไม่สามารถสู้รบกับกองทัพพระยาละแวกได้จึงตัดสินใจหนีกองทัพไปหลบซ่อนในป่าห่างจากหมู่บ้านไปประมาณ ๒ กิโลเมตร เมื่อเข้าไปหลบซ่อนในป่าได้พร้อมใจกันขนบานสานกล่าวต่อเจ้าทุ่ง เจ้าป่า เจ้าเขาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้คุ้มครองปกป้องรักษาไม่ให้กองทัพพระยาละแวกพบเห็นทั้งขาเข้าไปตีในเมืองเพชรและขากลับ จะพร้อมใจกันถวายกระเจาดบรรจุด้วยอาหารคาวหวาน และผลไม้พร้อมทั้งน้ำอัมฤตสุราและบุหรี เป็นเครื่องเซ่นสังเวยบวงสรวง ให้ประจำทุกปีที่เป็นปีอธิกมาส (คือปีที่มีเดือน ๘ สองหน โดยกำหนดนัดหมายพร้อมกันเอาวันขึ้นแปดค่ำเดือนแปดหลังทุกสามปี ตั้งแต่เวลา ๐๗.๐๐ – ๑๐.๐๐ น.)เมื่อถึงวันขึ้น 8 ค่ำ เดือน 8 หลัง ชาวบ้านตำบลบางจานทั้ง ๘หมู่บ้านจะนำเสื่อมาปูตลอดถนนระยะทางยาวกว่า 2 กิโลเมตร พร้อมกับนำกระเจาดนับร้อยใบที่บรรจุสิ่งของอาหารคาวหวาน จำพวกผลไม้ ขนมหวาน จำพวกขนมง ขนมเกียน ขนมหอมกล่อ และขนมหลุ่ม(ขนมที่มีเฉพาะในตำบลบางจาน) ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นขนมพื้นบ้านที่ชาวบ้านทำขึ้นเองและสิ่งที่ขาดไม่ได้คือแมงดาทะเล และปูทะเล โดยสิ่งของทุกอย่างจะถูกนำไปในกระเจาดที่มีรูปทรง 6 เหลี่ยม 6 ยอด ที่ถูกตกแต่งด้วยกระดาษสีอย่างสวยงาม” พร้อมกันนี้ได้มีการนิมนต์พระภิกษุสงฆ์มานั่งจุดละ 1 รูป พร้อมกับร่วมทำพิธีโดยมีร่างประทับทรงเป็นผู้นำสวดก่อนที่ทั้งหมดจะร่วมกรวดน้ำและถวายของทั้งหมดแด่พระภิกษุสงฆ์ โดยการเตรียมงานนั้นต้องเตรียมการล่วงหน้าแรมเดือนตั้งแต่การทำกระเจาดของแต่ละบ้านให้สวยงามที่มีทั้งการประดับตกแต่งกระเจาดด้วยดอกไม้และกระดาษสีเพิ่มความสวยงาม และที่สำคัญชาวบ้านที่นี่ต้องทำขนมที่จะนำมาใช้ในพิธีด้วยตนเองแทบทุกชนิดที่กล่าวถึง

สำหรับประเพณีงานถวายกระเจาดของชาวบ้านตำบลบางจาน ถึงแม้จะเป็นประเพณีเล็กๆ ที่จัดเฉพาะชุมชนเท่านั้น แต่ก็นับเป็นประเพณีที่มีความสำคัญและถือปฏิบัติสืบทอดกันมานาน รวมถึงเป็นประเพณีที่สอนให้ลูกหลานได้ตระหนักถึงคุณค่าของขนบธรรมเนียมประเพณีไทยภายใต้หลักธรรมของศาสนา อีกทั้งในจังหวัดเพชรบุรีมีการจัดงานกระเจาดลักษณะนี้เพียงแห่งเดียวเท่านั้น

กระดาษบางงาน

